

BROECKX, Jan P.K. (Antwerpen 2 juni 1880 – Antwerpen 17 januari 1966).

Groeide op in een arbeidersmilieu en bleef er als socialist steeds mee verbonden. In de Vlaamse Muziekschool van Antwerpen was Broeckx leerling van C. Lenaerts, J.B. Colijns, Jan Blockx, Lodewijk Mortelmans en Peter Benoit.

Hij was dirigent van het Gildebardenkoor (1897), werd benoemd aan het Antwerpse Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium tot leraar notenleer (1905) en later tot leraar harmonie, werd stichter van het koor *Arti Vocali* (1910), leider van het arbeiderskoor *Lassalleskring* (1911) en dirigent van de Leuvense zangmaatschappij *L'Echo des prolétaires* (1915).

Hij trad op als violist in het Antwerpse strijkkwartet *De Kapel*, in de Koninklijke Vlaamse Opera, in het symfonisch orkest van de Dierentuinconcerten, in de Nieuwe Concerten en in de Volksconcerten. Hij was koorrepetitor in de Koninklijke Vlaamse Opera en bij het *Peter Benoitfonds*.

In 1922 werd hij benoemd tot muziekleraar aan de Stedelijke Normaalschool te Antwerpen en aangeesteld als dirigent bij de officiële plechtigheden van de stad Antwerpen.

Mede door zijn toedoen werd in januari 1922 te Antwerpen het *Genootschap der Vlaamsche Componisten* opgericht, dat zich ten doel stelde meer saamhorigheid te brengen onder de Vlaamse componisten, hun belangen te behartigen, de Vlaamse muziek in binnen- en buitenland beter te doen waarderen en de culturele ontwikkeling van de Vlamingen te bevorderen. Door de uitgave van muziekboeken, zoals zijn *Handleiding bij het onderricht in de theorie der muziek*, heeft hij een correcte Nederlandse muziekterminologie in omloop gebracht.

Na een rijkgevolle loopbaan ging Broeckx op rust, maar hij bleef componeren. Zijn compositorisch oeuvre bestaat hoofdzakelijk uit vocale muziek, waarin het kinderlied zowel kwalitatief als kwantitatief (hij schreef er meer dan 900) een bijzondere plaats inneemt. Een groot deel van zijn kinderliederen werd in schoolverzamelingen opgenomen. Hij was ook een baanbreker op het gebied van het arbeiderslied.

Aangezien Broeckx zoveel zanguitvoeringen leidde, is het niet te verwonderen dat hij ook verschillende koorwerken schreef (voor mannenkoor en gemengd koor). Daarnaast componeerde hij cantates, een operette en instrumentale muziek. Van zijn hand verscheen ook een hele reeks bewerkingen van oude volksliederen.

Broeckx wijdde zijn kunst in de eerste plaats aan de Vlaamse sociale cultuurherleving, hoofdzakelijk door middel van het volkslied.

WERKEN: Cantates: *Feest in het land*, 1930; *Aan onze school*, 1937; *Wereldvrede*, 1938; *Huldezang aan Peter Benoit*, 1939; *Ruimte*, 1939; – Operette: *Studentenliefde*, 1912; – koorwerken: *Zomerkranz*; *Socialisme*; – arbeidersliederen: *Ballade van de rode zanger*; *Arbeiderstaal*; – kinderliederen: *Piet Moeial*; *Van 't Kanarievogelken*; *Breiliedeke*; – instrumentale muziek: *Albumblad voor piano*; *Preludium*.

LITERATUUR: R. Milio, 'Jan Broeckx en zijn werk', in *De stem des volks. Orgaan van de "Bond van Arbeiderszangverenigingen in Nederland"*, jg. 34, nr. 4 (juli 1960), p. 4; – J. Robijns, 'Jan Broeckx', in *Vlaanderen*, jg. 15 (november-december 1966), p. 338; – 'Broeckx Jan Pieter Karel', in J. Robijns en M. Zijlstra (red.), *Algemene Muziekencyclopedie*, II, 1981, p. 45-46; – A.-

M. Riessauw, 'Broeckx, Jan Pieter Karel' in *NBW*, XII, 1987.

MARIE-THÉRÈSE BUYSSENS* EN ANNE-MARIE
RIESSAUW